

KRİZE KARŞI MÜCADELE YENİ YAŞAM İÇİN MÜCADELEDİR

Ülkeyi yönetenler;

“HEPİMİZ AYNI GEMİDEYİZ”

cümlesini sık sık tekrar ediyorsa;

İhtiyacımız olan her şeyin fiyatı birden ateş pahası olmuşsa;

Toplu işten çıkarmalar artmış; çevremizde, konu komşu, hısım, akraba içinde işsizler çoğalıyorsa;

Önce kısık sesle ve teker teker; sonra hep beraber ve yüksek sesle

“KRİZ VAR!”

demeye başlarız.

KRİZ NEDİR?

Kriz, "işler eskisi gibi yürütülemiyor" demektir.

Yatırımlar azalıyor, ekonomi büyümüyor, işsizlik artıyor, enflasyon yükseliyor, faizler fırlıyor, istihdam düşüyor, döviz kuru kontrolden çıkıyor, dış borcun çevrilmesi zorlaşıyorsa, işler bütün bu olumsuz gelişmelerin yaşanmadığı zamanlarda olduğu gibi yürümez.

Bu göstergeler ekonomik bir krizin belirtileri. Ama ekonomide krize yol açan politikaların sahibi olan, ekonomiye dair bütün kararları alan bir yönetim var.

Ekonomide kriz yaşanıyorsa; biliriz ki; ülkede ekonomik krizin yanı sıra, bir siyasi kriz de vardır.

Siyasi krizin çok derinleştiği durumlarda bu bir sistem krizine dönüşür.

HEPİMİZ AYNI GEMİDE MİYİZ?

Ekonomik krizin belirtilerinden birisi de küçük esnaftan, büyük ve köklü şirketlere kadar çok sayıda firmanın borç batağına batması, yatırımlarını ve üretimini sürdürmez olması, konkordato ve iflasların çoğalması, firmaların kepenk kapatmasıdır.

Ama herkesin krizi farklı. Emekçiler için kriz, her an işini kaybetme tehlikesi demek. Patronun, "Çalışanların yarısını işten mi çıkarayım, yoksa herkesin ücretini yarıya mı indireyim" tehdidiyle karşılaşmak demek. Hayat pahalılığı, açlık, yoksulluk ve yoksunluk demek. Patron iflasını ilan etse; alacaklılar listesinin en sonunda yer almak demek. Büyük sermaye için kriz, bir servet aktarım mekanizmasıdır. Derler ki, "Kriz, içinde cam eşyalar olan bir çuvalın yere düşmesidir. Kırılan kırılır, kırılmayanlar daha sağlam oturur."

Krizde iyi yönetilmeyen firmalar ve servetler el değiştirir. Devletler, büyük firmaların batmasına izin vermemek için, onların bütçe açıklarını, halkın vergilerinden ödemek üzere üstlenir.

"Bizim
ekmeğimiz
küçölür; onlar
sadece bazı
şatafatlarından
vazgeçer."

KAPİTALİZM KRİZ ÜRETİR!

Kapitalizmin kriz üreten bir üretim tarzı olduğu 19. yüzyıldan beri biliniyor ve kriz dinamikleri tahlil ediliyor. Bu krizlerin devresel yapısı; ortaya çıkış nedenleri ve krizden çıkış yolları üzerine dünya kadar kitap ve makale yazıldı.

1929-30 Büyük Bunalımına kadar yaşanan bütün krizler, üretimin fazlalığı veya başka bir deyişle talebin yetersizliğinden kaynaklandı. Talep yetersizliğinden mallar satılmayınca, patronlar üretimi durduruyor; işçileri toplu olarak işten atıyordu. Yüz binlerce, milyonlarca işçi işsiz kalınca, talep daha da daralıyor ve kriz derinleşiyordu. Kriz derinleşir ve devasa boyutlarda büyüyen açlar ordusu homurdanmaya, eylemli tepki vermeye başlarsa; yönetici sınıfların aklına savaş gelir; eli tabancasına gider.

Soğan bulamayana mermi fiyatı sormaya başlar.

Nitekim büyük ve küresel her krizden çıkış, savaş, devrim, karşı devrim, dünya pazarlarının yeniden paylaşımı, birikim modelinde değişiklik yapacak teknolojik sıçramalar gibi, büyük değişimler gerektirir. Teknolojik yenilenme ise sabit sermayenin büyümesi; kar oranlarının düşmesi anlamına gelir. Ya üretim fazlası krizi; ya da kâr oranlarının düşmesi eğiliminden kaynaklanan krizler!

1929-30 Büyük Buhran'ı, kapitalist-emperyalist sistemi, devlete yeni roller vermeye ve sistemin bütününde krizleri merkez ülkelerden bağımlı ülkelere aktarma mekanizmaları yaratmaya yöneltti.

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonunda, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası, NATO ve bölgesel paktlar, örgütler kuruldu. ABD, sistemin hegemonik devleti ve ABD doları uluslararası rezerv para oldu. Devletler talep yaratma fonksiyonu üstlendiler. Alt yapı, eğitim, sağlık, ulaşım, enerji alanında yatırımlar yaparak talep yaratan, alt gelir gruplarına gelir transferi gerçekleştiren; sendikaları sistem içinde gelirlerin yeniden dağılımında rol sahibi olmaya yönlendiren; buna mukabil giderleri arttığı için, vergi gelirlerini sürekli arttıran bir devlet ortaya çıktı.

Böylece merkez ülkelerde, krizlerin işçi yığınlarını devrimcileştirmesi önlenmek istendi.

Merkez ülkelerde istikrarlı büyüme sağlayan ve işçi sınıflarına refaktan pay veren bir birikim modelinin devamı için, bağımlı ülkelere merkeze, sürekli büyüyen bir talebin yönelmesi ve büyüyen bir gelirin akması gerekiyordu. Merkezde ortaya çıkacak krizler ise, uluslar arası mekanizmalar üzerinden bağımlı ülkelere aktarılıyordu.

Soğuk Savaş boyunca, kendisine "Hür Dünya" sıfatı yakıştıran ve bütün dünyaya insan hakları dersleri veren kapitalist-emperyalist dünyanın bütün bağımlı ülkelerinde askeri darbeler yaşandı, milyonlarca insan öldürüldü, işkenceden geçirildi, yerinde infaz edildi, kaybedildi. Sık sık yaşanan ekonomik krizler, bu ilişkinin doğal sonucuydu.

Krizden çıkışın formülü ise büyük devalüasyonlarla bağımlı ülke çalışanlarının emeğinin sürekli ucuzlatılmasının merkezinde yer aldığı, emekçi yığınlara yüklenen acı reçetelerden oluşan İMF programlarıydı.

Emekçi yığınların, krizden çıkış için İMF programlarının dayatılmasına örgütlü ve eylemli bir itiraza gücü varsa, o zaman NATO ve ABD ilişkileriyle biçimlendirilmiş ülke silahlı kuvvetleri Amerikancı bir darbe ile devreyi tamamlıyordu.

İşçi sınıfının krizlere karşı devrimci bir alternatif geliştirmesi halinde; askeri darbeler ve hatta emperyalist işgaller, bir HÜR DÜNYA geleneği olarak gerçekteştirilir.

TÜRKİYE'NİN KRİZ GELENEĞİ

Türkiye kapitalizmi kapitalist-emperyalist sistemle ilişkileri ne kadar yakın, kapsamlı ve katmanlı ise o kadar çok kriz yaşamaya başladı. Büyük devalüasyonlar krizlerin en göze çarpan göstergesi oldu. Her büyük devalüasyon, toplumsal muhalefetin yükselişine, gerilimlerin artmasına ve bir iktidar değişimine veya askeri darbeye yol açtı.

1958'de Menderes Hükümeti'nin devalüasyon kararı ile dolar kuru 2.83 TL'den 9 TL'ye çıktı. Toplumsal muhalefet yükseldi. Süreç 27 Mayıs askeri darbesiyle sonuçlandı.

1970 Ağustos'unda Demirel Hükümeti dolar kurunu 9 TL'den 15 TL'ye yükseltti. 12 Mart 1971'de "Toplumsal bilinçlenme ekonomik gelişmenin önüne geçti" diyen Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç liderliğinde askeri darbe gerçekleşti.

1978'de dolar kurunu 19 TL'ye çıkaran devalüasyon gerçekleşti. 2 yıl sonra gerçekleşen 12 Eylül faşist darbesinden sonra önce "dalgalı kur" ve sonra "serbest kur" sistemine geçildi.

Krizler Türkiye kapitalizminin iç dinamiklerinin ürünü olarak veya bağımlılık ilişkileri yüzünden merkez ülkelerdeki kriz dinamiklerinin etkisiyle ortaya çıkmaya devam etti. 1990'lardan itibaren küresel krizler Türkiye ekonomisine de kriz olarak yansıdı. Krizler arasındaki zaman aralığı daraldı. Her krizde Türkiye hükümetleri IMF ile "stand by" anlaşması imzaladı. Kapitalist emperyalist sisteme tam bir teslimiyet bakımından İsmet İnönü, Demirel, Ecevit, Özal, Çiller, Mesut Yılmaz ve Erdoğan hükümetlerinin bir farkının bulunmadığı; bu isimlerin tamamının IMF ile yaptığı anlaşmalara bakılarak görülebilir. Çiller Hükümeti döneminde 1994 krizi; 1997'de Asya Krizi, 1999'da Rusya Krizi ve 2001 krizi... Bu krizlerin tamamında, Türkiye ekonomisinin dış borç bağımlılığının payı büyüktür.

Temel ekonomi politikası tercihlerinin emperyalist sistemin etkisi altında belirlenmesinin, Kürt Sorununun güvenlikçi anlayışlarla çözüleceği yönündeki ısrarın, savaş politikalarının yarattığı büyük ekonomik kaynak israfının; ülke topraklarının önemli bir bölümünün OHAL benzeri uygulamalarla üretim kapasitesinin dışında kalmasının, savaş politikalarını finanse etmek için kamunun devasa iç borçlanması ve bu yüzden faizlerin aşırı yükselmesi sonucu reel sektörün üretimden kopmasının, sağ iktidarların yolsuzluk ve hırsızlıklarının, karşılıksız para basma sorumsuzluğunun, krizleri yaratan dinamikler olduğu açıktır.

AKP NEYİ DEVRALDI; İŞLERİ NASIL BERBAT ETTİ?

2001 krizinden çıkış; Kemal Derviş'in adıyla anılan IMF programıyla oldu.

IMF programlarının özü; uygulandığı ülke ekonomisinin borçlarını ödeyebilir hale gelmesini sağlamaktır. Bunu daima, krizin faturasını halka çıkararak yapar.

Gene öyle oldu. İçi boşaltılmış bankaların zararlarını kamu üstlendi. Bu zararlar, kendi bankalarını soymuş patronlar zengin hayatlarına devam ederken, yeni konulan veya oranları yükseltelen vergilerle halka ödetildi.

Program gereği, hükümetlerin Merkez Bankası ve kamu bankalarını zarara uğratmasını önlemek; özel bankaların sahiplerince soyulmasının önüne geçmek için Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu gibi, bağımsız kurullar oluşturuldu.

Merkez Bankası'na enflasyonu aŖađı çekme ve Türk Lirasının istikrarını sağlama görevi verildi. Böylece hükümetlerin karşılıksız para basmasının önüne geçilmek istendi. AB standartlarında bir "Kamu İhale Yasası" çıkartıldı. AKP Hükümetleri sonradan bu yasada 118 defa değişiklik yaptı.

Uygulanan programın sonucu ve uluslararası konjonktürün katkısıyla, enflasyon ve faizler aŖađıya çekildi. AB adaylığının da katkısıyla, yabancı sermayeye verilen güvenin sonucu, ülkeye olağanüstü bir sermaye giriŖi oldu. Büyük borçlanmalar, özelleŖtirmeler, çokuluslu Ŗirketlerin taleplerinin karşılanması, 2004'te çıkan "Maden Yasası" gibi sömürge yasalarının kabul edilmesi; mevzuatta çıkışlara uygun ayıklamaların yapılması; Kıbrıs'ta, Libya'da, Irak'ta, Suriye'de emperyalistlerle uyumlu olunması Ŗartları sağlandıkça mümkün hale geldi.

Derviş Programı sermayenin genel çıkarlarına uygun bir rasyonellik inşa etmek ve yabancı kaynak girişlerini kolaylaŖtırmakla beraber; aynı zamanda sanayisizleŖmeyi, tarımın tasfiyesini, eğitim ve sağlığın metalaŖmasını içeren yapısal bir dönüŖüm programıydı.

AKP Hükümetleri bu programı devraldı ve büyük bir sadakatle uyguladı.

MASAYI DEVİRDİLER, ÜLKEYİ YAĞMALADILAR

Erdoğan iktidarı, "Çözüm süreci oy getirmiyor" diye demokratik ve barışçı çözüm şansını yok etti. Barış masasını devirdiği için, yeniden ülkemizin binlerce evladını toprağa verdik, vermeye devam ediyoruz. Savaşın ve güvenlikçi politikaların manevi ve maddi yükü halkın omuzlarına bindirilmeye devam ediliyor.

Vahşi kapitalizm Türkiye'yi iş cinayetlerinde her yıl binin üzerinde işçinin hayatını kaybettiği bir ülke haline getirdi. Hasankeyf sulara gömülmek üzere. Kaz Dağları madencilığe açıldı, zümrüt ormanlar tahrip edildi, köstebek yuvası gibi eşildi. İstanbul'un Kuzey Ormanları, Karadeniz yaylaları, Ege koyları yağmaya açıldı; Ergene, Menderes gibi verimli ovaların ortasından bereket taşıyarak akan nehirlerimiz zehir ve pislik saçan kanalizasyonlara dönüştürüldü.

İktidarı elinde bulunduran Erdoğan, ailesi ve yakın çevresi; ülkeye ve halka karşı, hükümet olmanın asgari sorumluluğunu bile duymadı. Kriz ortamında sayısı 15'i bulan saraylar, köşkler inşa edildi; 15 makam uçağı, helikopterler; 140 metrelik ultra lüks yat, binlerce kişilik koruma ordusu, lüks, şaşaa ve kibir bu iktidarın tarifi oldu.

Rüşvet, yolsuzluk ve hırsızlık kurumsallaştı.

On milyarlarca dolar ülke dışına çıkarıldı.

İçeride kendi zenginlerini yaratmak için yasal görünümlü veya tamamen hukuk dışı yollarla servet transferleri yapıldı.

İhale yolsuzlukları, imar artışları, kamu mallarının uzun vadeli tahsisleri ve OHAL kararnameleriyle "mala çökme" bir servet transfer yöntemi haline getirildi.

Kamuya ait bina ve araziler, doğal ve tarihi SİT alanları yağmalandı.

Şehirler bütünüyle rant alanı haline getirildi.

İnşaat sektörü devasa bir rant yağması ile şişirildi. Sanayi firmaları ve bankalar bile, kendi işlerini bırakıp inşaat sektöründe yatırım yapmaya yöneldiler.

TARIMI BİTİRDİLER, ÇİFTÇİLİĞİ ÖLDÜRDÜLER

Çiftçilik geçindirmediği için köyler boşaldı. Gençler geçim için şehirlere aktı. Köylerde sadece yaşlı nüfus kaldı. Şehirlere yakın köylerde tarlalar ekilip dikilmek yerine; arsa haline geldi. Köylü tarımdan neredeyse tamamen koptu. Yüzyıllara dayanan çiftçiliğin geleneksel bilgi, görgü ve tecrübesinin nesilden nesile aktarım zinciri koptu.

Tarımsal ürün ithalatı ile, hâla üretime devam eden çiftçiler cezalandırılmakla kalmadı, ürünün azlığı ve maliyetlerin yüksekliği nedeniyle fiyatlar arttığında bizzat Cumhurbaşkanı tarafından "terörist" ilan edildiler.

Tarım maliyetlerinin yüksekliğine ek olarak, yüzlerce kilometre uzak bölgelerden taşınan ürünlerle beslenen İstanbul gibi metropollerde, nakliye maliyetleri nedeniyle de fiyatlar aşırı yükseldi. Kent yoksulları, birkaç kuruş ucuza soğan patates alabilmek için soğukta, karda kışta uzun saatler boyunca tanzim satış kuyruklarında beklediler.

BUGÜN YAŞADIĞIMIZ KRİZ: TULUMBADA SU KALMADI

“Tulumbada su yok. Tulumbaya su lazım.” Bu cümleyi Recep Tayyip Erdoğan 4 Aralık 2018’de Kayseri Sanayi Odası’nda söyledi.

Türkiye’nin geçmişte yaşadığı krizler finansal krizlerdi. İç ve dış borç artıyor, hükümetler karşılıksız para basıyor; kur yükseliyor, enflasyon fırlıyor ve kriz kapıya dayanınca; “devlet 70 sente muhtaç” duruma düşünce, bir “anayasa kitapçığı” bahane oluyor; IMF imdada çağırılıyor ve halka acı reçete yazılarak krizden çıkış başlıyordu.

Bu defa kriz farklı. Bu defa krizin üretim alanından başladı ve bankaları da içine alacak şekilde derinleşiyor. AKP’nin iktidara gelişine denk düşen, dünyadaki parasal genişlemeden Türkiye de payını aldı. Ülkeye gelen büyük fonlar ağırlıklı olarak inşaat gibi dış ticarete konu olmayan alanlara yatırıldı. Büyük yolsuzluklara konu olan, çok ağır şartlarla yaptırılan çoğu gereksiz, 3. Havaalanı, 3. Köprü, Kanal İstanbul ve benzeri “mega projelere” akıtıldı.

Bu projelerin gerçekleşmesi için yapılan sözleşmelerle geleceğe yönelik ağır borç yüklerinin altına imza atıldı. Ekonomi rant artışına ve borçlanmaya dayalı bir büyüme dönemi yaşadı.

Ancak saadet devri bitti. Dünya parasal genişlemeye dayanan maliye politikalarından vazgeçti. Bol para dönemi sona erdi. 2000'lerin başında gelişmekte olan ülkelere akan uluslararası sermaye akımlarının yönü tersine döndü. Para güvenli gördüğü merkez ülkelere akmaya başladı.

Türkiye'de paranın bol olduğu dönemde devletin dış borcu artarken; özel sektörün dış borcu da arttı. Toplam dış borç 500 milyar dolara yaklaştı. Cari açık denilen her yıl döviz cinsinden gelir ile gider arasındaki açık 55 milyar doları buldu. Dış borcun faiz taksitlerini ödemek için dış borç bulma ihtiyacı doğdu.

"Tulumbaya koymak için", dışarıdan yeni borç bulunamayınca, sanayi ara mal ithal edemediği için üretimini durdurmak zorunda kaldı. Çok sayıda büyük firma, "borç yapılandırma", iflas veya iflas erteleme anlamına gelen konkordato yoluna gitti ve şalter indirdi; yahut toplu işçi azaltma yoluna gitti.

İşsizlik, tarihte görülmemiş boyutlara tırmandı. Milyonlarca insanımız işini kaybetti ve milyonlarca aile açlıkla karşı karşıya kaldı. Her gün iş bulamadığı için intihar eden, kendini yakan üniversite mezunu işsizlerin acı haberlerini duyuyoruz.

Krizin yarattığı işsizlik yetmezmiş gibi, 15 Temmuz’u “Allah’ın bir lütfu” olarak değerlendiren rejim, Kanun Hükmünde Kararnamelerle (KHK) 130 binin üzerinde çalışanı, muhalif görüşlere sahip oldukları yönündeki “fişlemelere” dayanarak kamudan ihraç etti. Özelde iş bulmalarını ve çalışmak üzere yurtdışına çıkmalarını yasakladı.

Cemaat mensuplarına ait olduğu iddiasıyla, çok sayıda özel eğitim kurumuna, firmaya ve basın kuruluşuna karşı uygulanan “çökme” veya kapatma uygulamalarıyla binlerce kişi, haklarında bir soruşturma sözkonusu olmasa bile işsiz bırakıldı.

Bu krizin bir farkı da, vatandaşın kredi kartları, tüketici veya konut kredisi yoluyla aşırı borçlanmış olarak krizi yaşamasıdır. Vatandaşın bankalara bireysel borcu 100 milyar TL’nin üzerindedir.

Firmaların ve vatandaşların bankalara borcu içinde “batık” kredilerin oranı 2001 krizini aştı. Esasen firmaların bankalarla yaptığı “borçları yeniden yapılandırma” anlaşmaları, batık olan, ama batık olduğunun kayda geçmesi ertelenen borçların büyüklüğünü ortaya koymaktadır. Ülker ve Doğuş veya Bayındır Holding gibi büyük ve hükümete yakın firmalarla başlayan bu uygulama genişleyerek devam etti. Krizin bu nedenle üretici firmalardan bankalara sıçraması kaçınılmaz hale geldi.

Hükümet 24 Haziran 2018 genel ve Cumhurbaşkanlığı, 31 Mart yerel ve 23 Haziran 2019 İstanbul yenileme

seçimleri dolayısıyla; dolar kurunu kontrol altında tutmak için sadece Merkez Bankası dvız rezervlerini tkretmekle kalmadı; bütçe imkânlarını da "ihtiyat akçesi" ne kadar seçim ekonomisine harcadı. Bu esnada Kamu Bankalarının imkanlarını da sonuna kadar zorladı.

Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Vakıfbank'ın bu zorlamalar sonucu sermaye yapısı bozulunca; İşsizlik Fonu'nda bulunan ve işçi sınıfına ait olan paralarla bu bankalara sermaye aktarıldı.

Böylece demeler dengesi (cari açık) sorunuyla başlayan kriz, özel sektörün ve devletin dış borç krizine ve buradan da bankacılık sektörü krizine evrildi ve derin bir ekonomik bunalıma (resesyon) dönüştü.

AKP iktidarı 17 yıllık iktidarının sonuna yaklaşırken, arkasında gıda ve sanayi üretiminin durma noktasına gelmesiyle bir üretim krizi;

Kitlesele açlık, yaygın yoksulluk ve tarihin gördüğü en büyük işsizlik gibi sosyal bir kriz;

Ve doğanın ağır tahribi ve yağmalanmasıyla bir ekolojik kriz enkazı bıraktı.

“Elbette bu krizlere, savaş politikalarında ısrar edilmesi yüzünden bir toplumsal kriz; uluslar arası ilişkilerde yaşanan çözümsüzlüklerden oluşan bir kriz yumağı ve ülkeyi yönetememekle ortaya çıkan bir siyasi kriz eşlik ediyor.”

Erdoğan'dan flaş açıklamalar 'TULUMBADA ŞU AN SU YOK TULUMBAYA SU LAZIM'

NORİTTİ AKOĞA

SAGLIKTA DONUSUM PROGRAMI YILLARDIR SİDDET ÜRETIYOR Sağlık sistemi komada

Manisa
A
S

Emilgenim kilitlenmiş hastanelerden bir tanesinin önünde bekleyen vatandaşlar. (Fotoğraf: H. K. / Anadoluhaber)

**Maliye Bakanı:
"Satacak
bir şeyimiz
kalmadı!"**

Kadın erkek genç yaşlı herkes işsiz

Ekonomik krizden etkilenen kesimler var. Bir yıla 40 bin kadın sigortalı işini kaybetti. Emeklilerin ise yarıdan fazlası geçim sıkıntısı nedeniyle...

3 milyon 301 bin 168 emekli iş arıyor

42 bin aydın

Yalnız 1 ilde iş var

Çocuk çalışmaya 30 bin TL sınır

İşsiz Emekliler

Emeklilik Türü	Emeklilerin Sayısı	İşsiz Emeklilerin Sayısı
Devlet Emeklileri	1.100.000	1.000.000
Emeklilik Kurumları	2.200.000	2.000.000
Emeklilik Kurumları	1.000.000	900.000
Emeklilik Kurumları	1.000.000	900.000
Emeklilik Kurumları	1.000.000	900.000
Emeklilik Kurumları	1.000.000	900.000

EMEKLİ GEÇİNEYİYOR

Emeklilerin geçim sıkıntısı nedeniyle işsizlikten şikayet ediyorlar. Emeklilerin geçim sıkıntısı nedeniyle işsizlikten şikayet ediyorlar. Emeklilerin geçim sıkıntısı nedeniyle işsizlikten şikayet ediyorlar.

HANEHALKININ BORÇLARI (MİLYAR TL)

	Mart 2016	Mart 2017	Değişim (%)
Toplam Yükseköğütükükler	500,3	574,6	14,9
Konut kredisi	190	215,2	13,2
Tarım kredisi	17,2	18,6	8,2
İhtiyac ve diğer krediler	104,7	222,5	19,2
Bireysel kredi kartı	89,4	97,6	9,1
Variet yönetim şirketleri	16,8	20,8	24,1

VATANDASIN KİME NE KADAR BORCU VAR?

	Tutar (milyar TL)	Yıllık değişim (%)
Bankalar	536,1	13,9
Finansman Şirketleri	17,3	22,5
TCMB	20,4	27,4
Variet Yönetim Şirketleri	20,8	24,1

GRAFİK: AYDIN GÖNDÜZ

Lale Devri BiTTi

AKP'nin iktidar dönemini merceğe alına alan BM Kalkınma Programı Türkiye eski Müdürü Bartu Soral, "Türkiye krize doğru gidiyor. Hâlâ en kırılgan ülkeleriz. Lale Devri yaşanırken ekonomi içten içe çöktü" dedi

Grad seçimler çıktı, AKP iktidar döneminde sunduğumuz ekonomide programlar merkeze alınmaya başlandı. Bu konuda çalışan uzmanlardan olan Bilimsel Yöntemler (BM) Kalkınma Programı Türkiye eski Müdürü ve kalkınma ekonomisti Bartu Soral, "AKP döneminde Türkiye'de büyüme konusunda Lale Devri yaşadık, ama içten içe ekonomiyi çöktü" dedi.

Tünelin sonu kriz

BUGÜN'e konuşan Soral, seçimlerin cevaplandırmadığını, kararlar bir tablo çizmeye "Türkiye, krize doğru gidiyor. Çöküş, gelişimden önce olacak" dedi. "Türkiye'de büyüme konusunda Lale Devri yaşadık, ama içten içe ekonomiyi çöktü" dedi.

"Tünelin sonu kriz, yeniden kalkınma zamanı" başlıklarını taşıyan Soral, "Türkiye'de büyüme konusunda Lale Devri yaşadık, ama içten içe ekonomiyi çöktü" dedi.

Plansız, hedefsiz, denetimsiz

"Türkiye'yi devamlı kötü ortamında tutan sebep 1980 yılı ile başlayan küresel ekonomiyi eklemlenme sürecinin plansız, hedefsiz, denetimsiz ve kontrolsüz yönetilmesi" diyen Soral, AKP ile

birlikten her alanda büyüme ve istihlatın sağlanacağına dair 2003 ile 2007 yılları arasında bir finansal komisyon tarafından yayınlanana bir bildirim şöyle konuştu:

Sınır ötesi sermaye akımı

"Bu dönemde sınır ötesi sermaye akımlarının dışarıya büyüme katkı getirmemiş biçimde artmasıyla Türkiye'de büyüme konusunda Lale Devri yaşadık. Örneğin, dışarıya her geçen gün ekonomiyi içten içe çöktü."

Çöküş yaşanınca görülecek

2009 yılına kadar kasıtlı olarak boralarla süren büyüme yarım tahliye bırakıldı, istihlat artışı da dış borçlanmanın yüklenmesine, dış kredi çeken Soral, günün sonunda "AKP iktidarı kadar 129 milyar dolar olan dış borç stoku, 12 yıl içinde 402 milyar dolara çıktı, AKP iktidarı da Türk ekonomisini devincede küresel krizden dolayı dış borçlanma, dış ticaret açığı ve cari açık olacak. Ekteki bu üç şeyin ortaya çıkacağı yolum, bu üçüne gökçe yaşamın sonuna geleceğimize görecek."

100 liralık gelirin 55 lirası BORCA

En riskli ülke Türkiye

Gelişmekte olan ülkelerin de gelişmiş ülkelere de rekabet yüksekti. İktidarı yeni köleler için bu defa gelişmekte olan ülke kategorisinde FED, IMF ve Dünya Bankası raporlarında ventiler gösteriyor. 2014 yılında bu ülkelerin içinde en riskli olanı ise Türkiye görünüyor.

Hane halkı kullanılabilir gelir içinde toplam borçun payı 2002'de yüzde 3,4'ten 2013'te 55,2'ye yükseldi. Yani 2002'de 100 liranın 3,4 lirasını borçluyken, bugün 100 liralık gelirin 55,2 lirası kadar borçlu

Özel sektörün dış borcu ise daha hızlı yükseldi. 2002 sonunda 43 milyar dolar olan reel sektör dış borç stoku, 2013 sonunda 260 milyar dolara ulaştı. Böylece 11 yıl içinde özel sektörün dış borcu 6 misli artmış oldu

Gelişen ülkelerin gerisinde kaldık

2003-2013 döneminde reel büyüme Türkiye'de ortalama yüzde 4,96 oldu. Bu oran diğer gelişmekte olan ülkelerin ve Türkiye'nin geçmiş dönem büyüme oranlarından da düşük. Aynı dönemde diğer gelişmekte olan ülkelere reel büyüme oranı ortalama yüzde 6,64 olmuştur.

Hane halkı borcu 372 milyar lira

2003'ten 2013'e kadar hane halkı borcu yüzde 5'ini 600 arttırdı. 2002 sonunda 6,7 milyar lirası olan hane halkı borcu, 2013 sonunda 372,4 milyar liraya çıktı. Yani başka bir deyişle hane halkı borcu 2002'den 2013'e kadar 56 misli yükseldi.

Yunanistan'a benziyoruz

Ekonomisine göre 10 yıl önce her alanda büyüme, istihlat ve cari açık, sermaye girişleri, ihracat ve finans sektörü yükselişti. Mevcut durum, krize girmeden önceki Yunanistan ve henüz yeni ekonomik durumu ile benzerlik göstermektedir.

Vatandaşını yapıyor

Miktar büyüme oranlarında hane halkı, "10 yıldır 3 kere büyümek" dediğinde enflasyonu da bundan etkilenen bir hesaplama. 2008-2013 arasında büyüme oranı 3 kere daha, toplam sadece 0,97'tir.

Gelir artışı yavaşladı

2005'ten bu yana alınan her 1 dolar dış borç sadece 0,45 dolarlık büyüme ortaya çıkıyor. Yani aynı yıl sonunda toplam millî gelir (GSYİ) 6740 milyar dolar, dış borç ise 281 milyar dolar. 2014'un ikinci çeyreğinde GSYİ'ni 797,5 milyar dolara çıkaran dış borç da 402 milyar dolara ulaştı. Son 6 yılda dış borç 121 milyar dolar arttı, millî gelire ise 66 milyar dolar arttı.

KRİZDEN ÇIKIŞ YOLLARI...

Erdoğan ve ekibi, krizi halkın sırtına yükleme ve halkın çektiği sıkıntılara sırtını dönme niyetindedir. Memlekette henüz satmadıkları ne varsa satarak günlerini uzatmaya çalışıyorlar.

Uluslararası piyasalardan yeni ve makul faizlerle taze borç bulma imkânları çoktan tükendi. Artan risk sigortası (CDS) nedeniyle sadece tefeci piyasasından ve dünyanın en yüksek faizi ile sadece küçük miktarlarda borç bulabiliyorlar.

- Yerli ve yabancı sermayeye rüşvet olarak işçilerin birikmiş emeği olan Kıdem Tazminatı'na el koymak;
- "Bölgesel asgari ücret" uygulamasıyla işçiliği daha da ucuzlatmak;
- Bireysel Emeklilik Sistemi'ni (BES) zorunlu hale getirerek, banka ve sigorta şirketlerine yeni bir yağma alanı açmak;
- İşsizlik Fonu, Sosyal Yardım Fonu gibi fonların, mevduatlarının %25'ini bono, hisse ve tahvil piyasalarına yatırımlarını zorunlu hale getirmek gibi,

işçilerden ve yoksullardan gözgöre göre çalmak gibi girişimlere başladılar bile...

IMF kapısı AKP için de cazip bir kapı değil. Ancak, ABD'ye tam teslimiyet olmadan o kapıyı açtırmaları bile mümkün değil.

Halk bu ağır faturaları ödemeye razı olmazsa, daha çok yasak, daha çok baskı ve daha çok zorbalık niyetindedeler.

Bu arada sanki ekonomiyi birlikte bu hale getirmişiz gibi, hep beraber tekrarlıyorlar:

HEPİMİZ AYNİ GEMİDEYİZ.

Bu onların çıkış yolu arayışdır.

Aynı yönde çözüm arayışları için “yeni AKP” projeleri; “Türkiye İttifakı”, “Milli Birlik” projeleri yoldadır.

Hepsi İMF’cidir; emperyalizme tam teslimiyetçidir; kapitalist-emperyalist sistem içinde kalma ve faturayı emekçi halka ödetme yanlısıdır.

Halkın krizden çıkış yolu ise emeğin ve ezilenlerin birleşik mücadelesidir.

Halkın krize karşı mücadelesi; hayat pahalılığına, yoksulluğa, işsizliğe, üretimsizliğe karşı yerel meclislerde örgütlenerek başarıya ulaştırabileceği bir mücadeledir.

- Krize karşı mücadele, kriz üreten kapitalizmden çıkış ve YENİ YAŞAM perspektifi olmaksızın sadece geçici başarılar kazanabilir.
- Emperyalist-kapitalist sistemle kurumsal bağları koparmak kalıcı başarı için şarttır.
- Birleşik mücadeleyi, siyasal alanda radikal demokrasiye, ekonomide doğanın tahribi ve yağmalanmasına ve insan emeğinin sömürüsüne değil; dayanışmaya; cinsiyet eşitliğine, doğayla barışık yaşamaya, türler arasında eşitliğe dayanan bir anlayışla inşa etmeliyiz.

- Gerçek ihtiyaçların karşılanması anlayışıyla üretim ve tüketime planlamak; bu amaçla özgür üreticilerin ve tüketicilerin çeşitli biçimlerde, birlikler halinde örgütlemesine yardımcı olmak gerekir.
- Üretimi doğrudan işçilerin ve birlikler halinde örgütlenmiş çiftçilerin denetlediği ve kendi hayatları hakkında kendi öz örgütleri üzerinden, doğrudan kendilerinin karar verdiği yerel demokrasi deneyimleri yaratma anlayışıyla ele almalıyız.
- Demokratik ve barış temelli çözüm yönündeki mücadeleyi toplumsallaştırmalıyız..

Bu bakış açısıyla;

EZİLENLERİN VE DEMOKRASİ
GÜÇLERİNİN BİRLEŞİK
MÜCADELESİNİ
ÖRGÜTLEMELİK İÇİN;

İŞYERLERİNDE,
MAHALLELERDE,
OKULLARDA, KÖYLERDE,

İŞSİZLİĞE, YOKSULLUĞA,
AÇLIĞA

VE İKTİDARIN HER TÜRLÜ
BASKI POLİTİKASINA KARŞI,

HİÇ KİMSEDEN BİR
ÇAĞRI BEKLEMEDEN

HAREKETE GEÇMENİN
TAM ZAMANIDIR!

1. KRİZDE EMEK

- Patronların krize karşı aldıkları önlemler, öncelikle faturayı çalışana yükler.
- İşten atmalar yoğunlaşır.
- “Ya işten atarım, ya ücretlerinizi düşürürüm” tehdidiyle, “gönüllü” ücret düşürme uygulamaları yaygınlaşır.
- Sendikalı, kıdemli ve kadrolu çalışanlardan kurtulmak için kriz bahane edilir.
- Onların yerine asgari ücretle sözleşmelileri işe alma, krizi fırsata çevirme
- İşten çıkarma, işten çıkarmak için baskı yapma
- Ücretli ve ücretsiz izin dayatması
- İşyerinde kriz bahanesi ile kısıtlamalar, baskıların artması
- Kısa süreli, süreli sözleşmeli çalışan alma
- Performans düşüklüğü, “işe geç kaldın” tehditleri ve baskılar
- Zorunlu mesai, mesai ücretini ödememe, esnek çalışma
- Ek hakların ve primlerin kaldırılması
- İşyeri refahının bozulması,
- Çalışma koşullarının kötüleşmesi,
- Maaşların enflasyon karşısında erimesi, hane refahının bozulması

Toplu işten çıkarmalar; daha çok işi, daha az çalışana yaptırma, çalışma sürelerinin uzaması; erken emeklilik dayatmaları devreye girdi. Ücretler düşürüldü, ek ödemeler azaltıldı.

2. KRİZDE KADIN

Kadınlar, kriz dönemlerinde olsun ya da olmasın erkeklerle aynı işkollarında eşit ağırlıkta çalışmasına rağmen eşit ücret almamaktadır. Kapitalizm ile birlikte yedek işgücü olarak görülmeleri ve "güvencesiz" çalışmaya zorlanarak, kendilerini ekonomik durgunluk dönemlerinde koruyacak sosyal güvenlik ve güvence ağlarından da yoksun bırakılmaları, hem iş hem de ev içinde yaşanan çok boyutlu şiddetin artmasına neden olmaktadır.

Kriz dönemlerini devletin sosyal yardım görevini "sadaka kültürüne" dönüştürmek için bir fırsata dönüştürdüğü, sosyal destek alamama, sağlık hizmetlerine erişememe ve emek yoğun işlerin yükünü, kadınlar daha fazla çalışarak karşılamak zorunda kalmıştır.

Ev içi çocuk ve yaşlı bakımı, yemek yapma, ev temizliği gibi işlerden sorumlu tutulan kadın, iş piyasasına girdiğinde de bu yeniden üretim faaliyetlerine vakit ayırabilmek için esnek, düşük ücretli, güvencesiz ya da kayıt dışı işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır.

Sermaye düzeni, içinde bulunduğumuz krizden çıkış yolu olarak savaş politikalarını derinleştirmiş, göç eden kadınların ev işleri, çocuk/yaşlı bakımı, hemşirelik/hastabakıcılık, ev içi hizmetlerde, istikrarsız, düşük ücretli, sosyal hizmetlerden yararlanılamayan güvencesiz işlerde çalışmaya itmiş, göçmen kadınların üretim ilişkileri bakımından konumları itibariyle yüksek oranda sömürü ve ezilmeye maruz bırakılmıştır.

Ekonomik kriz derinleştikçe eşitsizlik artmakta ama bunun karşısında kadın direnci ve mücadelesi yükselmektedir. Kadının görünmeyen ama ses yükselten emeği kapitalist sistemin çarklarını teslim olmayacaktır.

3. KRİZDE EMEKLİLER VE YAŞLILAR

Kriz kendini hissettirdiğinde;

- Ülkeyi yönetenler sosyal güvenlik sisteminin bir “karadelik” olduğunu iddia etmeye başladılar. Onlara göre emekliler ekonomiye bir yüküdür.
- Bu kara propaganda, toplumu neoliberal politikalara hazırlamak içindir. Böylece sosyal güvenlik, devletin sorumluluğundan çıkarılıyor ve çalışanlar piyasanın acımasızlığına terk ediliyor.
- Emeklilik güvencesiz, sağlık paralı oluyor.
- Çalıştığımız uzun yıllar boyunca ücretimizden kesilen paralar; hükümetlerce bütçe açıklarının kapatılmasında veya yandaş bankalarda en düşük faizlerle peşkeş çekilmede kullanılıyor.
- Her krizde sosyal güvenliğin kapsamı daraltıldı, ticarileştirildi ve özel sektöre ucuz kaynak yaratmanın bir alanı haline getirildi.
- Açlık ve yoksulluk sınırının altındaki emekli maaşlarıyla, çalışanları Bireysel Emeklilik Sistemine ikna ettiler. Kriz ortamında ise BES zorunlu hale getirildi ve özel sermayeye açıldı.
- Emeklilik yaşlılığın güvencesi olmaktan çıkarıldı. Emeklilerin sağlık hakkı yok edildi.
- Devletin yaşlılara karşı bir sorumluluğu yokmuş gibi davranılmakta ve yaşlıların bakımı ailelerinin sorumluluğuna bırakılmaktadır.
- Halbuki emekli maaşlarının kaynağı, çalıştığımız sürece bizden kesilen paralardır. Birikimimizi hükümetlerin gasp etmesini önlemek için, kriz dönemlerinde emekli sendikalarında örgütlenmek daha da önem kazanıyor.

4. KRİZDE EKOLOJİ

- Emperyalizmle bağımlılık ilişkileri içinde olan ülkelerde kriz aktarım mekanizmalarının bazıları doğrudan doğanın ve kültürel mirasın yağmalanmasına yöneliktir.
- Hükümetlere yeni borçlanma imkanları için, bazı yasaların çıkarılması dayatılır. Bugün Biga Yarımadası'nın, Murat Dağı'nın, Alaplı'nın, Munzur'un, Cerattepe'nin talanına yol açan Madencilik Yasası, 2004 yılında böyle bir dayatmanın ürünü olarak çıkarıldı. Bu yasa ile zeytinliklerin, ormanların tahribinin; suyun, toprağın, havanın zehirlenmesinin; milyonlarca canlıının yaşam ortamının yok olmasının; toprak içinde yaşayan ve toprağa hayat veren milyarlarca börtü böceğın yok edilmesinin önü açıldı.
- Yasanın uygulanmasının önündeki mevzuat ve yargı engellerinin aşılması, mevcut kriz ortamında, hükümet açısından aciliyet kazandı. Bunun için yargı sisteminin deforme edilmesi, bizzat yargıçların değiştirilmesi, birlikşilik kurumunun istismarı gündeme geldi.
- Uluslararası kapitalist sistemin Kemal Derviş politikalarıyla yarattığı sanayisizleştirme ve geleneksel tarımın tasfiyesi politikası sonucu İstanbul'da işçi sınıfının mücadele tarihinde adı olan Demirdöküm, Profilo, Sungurlar, Pancar motor vb çok sayıda fabrika kapandı veya şehirden çıkarıldı. Tarımın tasfiyesiyle köyler boşaldı. 1950'lerde başlayan ülke içindeki nüfus hareketleri büyük sıçramalar yaşadı. Yaşam tarzları ve kültür hızlı bir değişime ve yıkıma maruz kaldı.
- Büyük barajların ve termik santrallerin inşası nedeniyle yüzlerce köyün yeri değiştirildi. Hasankeyf'te olduğu gibi binlerce yıllık kültür mirası, enerji ihtiyacından ziyade, bizzat bu kültür mirasına kasteden bir anlayışla sular altında bırakılmak istendi, isteniyor.

5. KRİZDE SAĞLIK

Neoliberal politikaların uygulandığı bütün ülkelerde, kriz baş gösterdiğinde:

- Kamu harcamaları öncelikle yoksulların hayatını ilgilendiren alanlarda kısılır. Devletin tasarruf politikaları, sağlık harcamalarına yansır. Sağlık sigortaları açık veriyor diye, katkı payları artırılırken, katkı katılım payı alınan kalemlerin sayısı çoğalır. Yataklı tedavi hizmetlerinden dahi katkı payı alınmaya başlanır. Bizde de öyle oldu.
- Sigorta kapsamı daraltıldı. Bazı hizmetler ödeme listesine alındı; ağız-dış sağlığı gibi bazı hizmetler tamamen kapsam dışına çıkarıldı. Özel sağlık sigortasına alan açılın diye kapsam dışı hizmetler adım adım arttırıldı. Maliyetleri düşürmek için, daha masraflı olan yatarak tedaviye sınırlamalar getirilmeye başlandı.
- Sağlık harcama kalemlerinde vergilendirmelere gidildi.
- İlaç fiyatlarının belirlenmesinden, ödenecek ilaç listesine kadar ciddi sınırlamalar getirildi.
- Hekimler başta olmak üzere sağlık çalışanlarında performans dayalı ücretlendirme öne çıktı.
- "Verimlilik"; yani hastaneye para kazandırma temel kriter haline getirildi. Böylece hem çalışanların, hem hastaların sömürüsü derinleşti.

Kriz derinleştikçe, pahalı ameliyatlara erteleniyor; ameliyat malzemeleri hasta yakınlarına aldırılıyor; sağlık emekçilerine döner sermayeden yapılan ödemeler en alt düzeye çekiliyor.

Türkiye’de 2002’de “Sağlıkta Dönüşüm Programı” ile başlayan dönüşümlerle, kriz dönemleri, sermaye birikiminin hızlandığı fırsat dönemleri haline getirilmiş; hastaneleri kapitalist işletmelere dönüştüren düzenlemeler birbirini izlemiştir.